

2020-06-10
Dnr SI 2020:1750

Friskola Fria Emilia Boden ekonomisk förening

Org. nr 769608-3455

Beslut efter riktad tillsyn av Fria Emilia i Bodens kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Friskolan Fria Emilia Boden ekonomisk förening, med organisationsnummer 769608-3455 att senast den 28 februari 2021 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen på adress Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå eller till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se Redovisningen ska lämnas av styrelsen för skolan eller den som företräder huvudmannen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristerna avhjälpas på annat sätt.

Ekonomiska förutsättningar

Skolinspektionen konstaterar att Friskolan Fria Emilia Boden ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen har ekonomiska förutsättningar att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav. (2 kap. 5 § och 26 kap. 3 § skollagen).

Åtgärder

Huvudmannen ska ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Detta innebär att huvudmannen ska:

- Se till att verksamheten bär sina kostnader alternativt se till att huvudmannens egna kapital täcker förlusterna.

Att verksamheten bär sina kostnader kan visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport inte äldre än två månader räknat från redovisningsdatum. Bär verksamheten inte sina kostnader ska det finnas utrymme i eget kapital för att löpande täcka förlusterna. Underlag som styrker detta ska inges.

- Se till att det egna kapitalet återställs snarast, vilket innebär att det egna kapitalet minst uppgår till bundet eget kapital, det vill säga summan av medlemsinsatserna.

Detta kan uppnås genom att kapital tillskjuts huvudmannen genom exempelvis medlemstillskott eller genom att huvudmannen genererar vinster och kan visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport inte äldre än två månader räknat från redovisningsdatum. Eventuella tillskott ska verifieras med underlag.

- Se till att löpande ha ekonomiskt utrymme för att betala skulder när de förfaller till betalning.

Bakgrund och utredning

Skolinspektionen initierade under våren 2020 en riktad tillsyn av Friskolan Fria Emilia Boden ekonomisk förening. Tillsynen har omfattat en kontroll av huruvida huvudmannen har de ekonomiska förutsättningarna som krävs för att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten samt en ägar- och ledningsprövning. I tillsynen ingick även inledningsvis området trygghet och studiero på huvudmannens skolenhet Fria Emilia i Boden. På grund av risken för smittspridning av coronaviruset covid-19 beslutade Skolinspektionen att inte genomföra skolbesöket. Området trygghet och studiero ingår därför inte i Skolinspektionens bedömning i aktuellt beslut.

Under utredningen har huvudmannen fått besvara en rad frågor och ombetts skicka in dokumentation i ärendet. Skolinspektionen har även begärt att få ta del av dokumentation från andra myndigheter. Skolinspektionen har i utredningen tagit del av uppgifter om huvudmannens ekonomiska förutsättningar. I dessa uppgifter ingår årsredovisningar för räkenskapsåren 2013 till 2019.

Huvudmannens verksamhet har inte burit sina kostnader sedan 2013 med undantag för 2018 då huvudmannen redovisade ett litet ekonomiskt överskott om 46 tusen kronor. Totalt sett uppgår de samlade förlusterna under 2013 till 2019 till -1,7 miljoner kronor och den senaste årsredovisningen, för 2019, redovisades en förlust på -299 tusen kronor.

Enligt den senaste årsredovisningen framgår vidare att det egna kapitalet är negativt, per den 31 december 2019 uppgick det till -628 tusen kronor. Detta innebär att huvudmannens skulder överstiger de totala tillgångarna med motsvarande belopp och att det därmed saknas medel för att täcka resultatmässiga förluster. Det egna kapitalet har varit negativt sedan årsredovisningen 2015.

Det egna kapitalet har, förutom av återkommande förluster, även påverkats av att medlemsinsatserna höjts under varje år sedan åtminstone 2013. Per den 31 december 2019 uppgick medlemsinsatserna till 96 900 kronor.

Enligt den senaste årsredovisningen understeg omsättningstillgångarna de kortfristiga skulderna, vilket indikerar en svag likviditet. Per den 31 december 2019 uppgick omsättningstillgångarna till 1,5 miljoner kronor och de kortfristiga skulderna 2,3 miljoner kronor. Enligt ett UC-utdrag per den 23 mars 2020 fanns inga registrerade betalningsanmärkningar eller skuld till Kronofogdemyndigheten.

Bedömning

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 5 § skollagen får enskilda efter ansökan godkännas som huvudman för bland annat förskoleklass och grundskola. Godkännande ska lämnas om den enskilde genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten, har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Skolinspektionen har enligt 26 kap. 3 § skollagen tillsyn över att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 § skollagen.

Av förarbetena (prop. 2017/18:158 s 50 f. och s 122) till ovanstående bestämmelser framgår bland annat följande. Den enskilde ska ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Kravet gäller under hela den tid då verksamheten bedrivs. I kravet på ekonomiska förutsättningar ligger att verksamheten ska bedrivas på ett sätt som innebär att den bär sina kostnader och att det finns ekonomiskt utrymme för nödvändiga investeringar. Det kan bli aktuellt att ingripa mot en aktör om ekonomin kraftigt försämras, till exempel genom vikande elevunderlag eller att aktörens tillgångar minskar, på ett sådant sätt att det påverkar förutsättningarna att bedriva en verksamhet av godtagbar kvalitet enligt lagar och andra föreskrifter.

Om en aktör kan visa att den har ekonomiska medel att hantera en kortvarig minskning av efterfrågan, eller genom prognos kan visa att verksamheten på nytt kan drivas med överskott innan den ekonomiska situationen inverkar menligt på verksamheten, bör det inte bli aktuellt med ingripande på den aktuella grunden.

Ekonomiska förutsättningar

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen saknar ekonomiska förutsättningar som lever upp till kraven i författningarna. Verksamheten bär inte sina kostnader, det vill säga att kostnaderna överstiger intäkterna och att huvudmannen därmed går med förlust. Vidare är huvudmannens egna kapital negativt och huvudmannen saknar därmed medel att hantera resultatmässiga förluster. Att de kortfristiga skulderna per den 31 december 2019 översteg omsättningstillgångarna, i kombination med att huvudmannen inte bär sina kostnader och att det egna kapitalet är negativt, innebär en risk för att huvudmannen inte kommer kunna betala sina skulder när de förfaller framöver.

Mot denna bakgrund bedöms huvudmannen sakna ekonomiskt utrymme för att hantera till exempel ett vikande elevunderlag eller ökade kostnader och utbetalningar.

Motivering till föreläggande som ingripande

Friskolan Fria Emilia Boden ekonomisk förening uppfyller inte lagens krav på att ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Huvudmannen föreläggs därför att vidta åtgärder för att rätta till bristerna.

Ägar- och ledningsprövning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Friskolan Fria Emilia Boden ekonomisk förening uppfyller lagens krav inom ägar- och ledningsprövning.

Skolinspektionen har gjort bedömningen att följande personer tillhör ägar- och ledningskretsen: styrelseledamot tillika ordförande Jarl Emil Svanberg, styrelseledamot Sandra Rebecca Grönberg, styrelseledamot Annika Charlotta Johansson, styrelseledamot Sven-Gunnar Ulrik Jonsson, styrelseledamot Karin Evelina Pettersson, styrelseledamot Petra Kristina Schmidt Johansson, styrelsesuppleant Sofi Maria Bergdahl, styrelsesuppleant Bengt Olof Werner Eriksson, styrelsesuppleant Ninva Lindgren Gawrieh, styrelsesuppleant Jenny Maria Lindblom Sörensen, extern firmatecknare Jenny Gudrun Kristina Lindgren och extern firmatecknare Ruth Anneli Samuelsson.

På Skolinspektionens vägnar

X Eva-Lena Ölund-Brändström

Beslutsfattare

Signerat av: Eva-Lena Ölund Brändström

X Frida Isaksson

Föredragande

Signerat av: Frida Isaksson

I ärendets slutliga handläggning har ekonom Anders Löfgren deltagit.